

GYVIEJI ARCHYVAI

Merkinė minėjo jubiliejines sukaktis

Merkinėje įvyko jubiliejinių metų baigiamasis renginys „Merkinės miestui – 450 metų“

Miestelis įsikūręs prie Nemuno ir Merkio upių santakos, didžiųjų to meto kelių iš Vilniaus į Krokuvą ir iš Kauno į Gardiną kryžkelėje. Tai viena seniausių Lietuvos gyvenamųjų vietovių, garsios ir garbingos praeities miestas, buvęs žymus gynybinis, administracinis, prekybos, švietimo bei religijos centras. Istoriniuose šaltiniuose Merkinė pirmą kartą paminėta 1359 m. Novgorodo metraštyje nurodoma, kad ji yra viena svarbiausių Rytų Europos XIV a., o Jogailos 1391 m. rašte – viena stipriausių Lietuvos tvirtovių. 1569 m. gruodžio 7 d. Žygimantas Augustas Merkinėi suteikė Magdeburgo teisės privilegiją – miesto teises. Su Magdeburgo teise miestas gavo nuosavą herbą – vienaragį.

Šioms svarbioms datoms paminėti Merkinėje visus metus buvo organizuojami įvairūs renginiai, koncertai, parodos. Birželio 15 d. pagerbti partizanai, vyko pėsčiųjų žygis „A. Ramanausko-Vanago kovų keliais“. Rugpjūčio 17–18 dienomis šurmuliavo jubiliejinė šventė „Merkinės miestas atveria duris“, organizuoti koncertai, amatų mugės, kūrybinės dirbtuvės, parodų pristatymai miestelio aikštėje ir bažnyčioje.

Visus metus trukęs projektas, skirtas Merkinės 660 vardo paminėjimo ir 450

metų Magdeburgo teisės suteikimo datoms pagerbti, gruodžio 7 d. prasidėjo šv. Mišiomis Merkinės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje. Klebonas Robertas Rumšas trumpai peržvelgė miestelio istoriją ir kvietė melstis už tas svarbias Merkinės datas, už tuos vyrus, moteris, kurie kūrė miestelio gerovę ir garsino jį. Pamokslė klebonas ragino nepamiršti prosenelių atminimo, tikėjimo, amžinųjų vertybių: Dievo, doros, sąžiningumo, gerumo, gailėstingumo, darbštumo, meilės Tėvynei. Pasidžiaugė, kad yra entuziastingų žmonių, kuriems svarbi ne tik Merkinės praeitis, bet ir ateitis. Klebonas R. Rumšas pamokslą baigė režisierius Gyčio Padegimo žodžiais: „Dzūkai niekada nebuvo turtingi, bet buvo viltingi“. Linkėjo visiems vilties, būti atsakingiems už save, savo kraštą ir Tėvynę.

Mišių metu koncertavo Viktorija Bedalytė (sopranas) ir Renata Marcinkytė-Lesiuer (vargonai).

Šventėje dalyvavo Seimo narys Laurynas Kasčiūnas, Varėnos rajono meras Algis Kašėta, vicemerai Giedrius Samulevičius, Seimo nario Juozo Baublio padėjėjas Edvinas Grikšas, Merkinės seniūnas Gintautas Tebėra, Vilniaus universiteto docentas daktaras Liudas Jovaiša, Didžiosios kunigaikštienės Birutės ulonų bataliono vadas Darius Meilūnas, Lietu-

vos kariuomenės orkestro muzikantai, pasipuošę istorinėmis XVIII amžiaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pėsčiosios gvardijos regimento uniformomis, Merkinės šaulių būrio nariai ir miestelio gyventojai.

Po iškilmingų Mišių bažnyčioje prasidėjo memorialinės lentos LDK Didžiajam etmonui, Merkinės seniūnui Mykolui Kazimierui Pacui atidengimo ceremonija. Šios idėjos iniciatoriai – Mindaugas Černiauskas ir Žygimantas Buržinskas. Prie memorialinės lentos kūrimo prisidėjo ir Saulius Indrašius. Lenta pagaminta iš Merkinės miestelio bendruomenės narių aukų.

Merkinės krašto muziejaus direktorius M. Černiauskas kalbėdamas sakė: „Merkinė – išpūdingos gamtos ir praeities vieta. Dar ir dar kartą galime prisiminti, kad čia Magdeburgo miesto teises gavo Vilnius, ši miestą mylėjo ir čia mirė Abiejų Tautų Respublikos valdovas Vladislovas Vaza, čia už Lietuvos laisvę kovėsi 1830 m. sukilimo dalyviai, o po karo kovojo Adolfo Ramanausko-Vanago vadovaujami Lietuvos partizanai. Merkinės tapsmas miestu irgi išpūdingas faktas. Istorikai papasakos dar ne vieną istoriją apie ano miesto šlovę. Šiuokart paminėsiu, kad tai, kas įvyko prieš 450 metų, įpareigoja mus, dabarties merkiniešius, kurti Merkinės miestą ir toliau, puose-

lėti jos istoriją, gamtą, architektūrą, bendruomeninius ryšius. Minint šią simbolinę sukaktį, visus metus vyko jubiliejiniams metams skirti renginiai, koncertai, parodos, žygiai. Dėkojame visiems, kas visus šiuos metus aktyviai dalyvavo jubiliejinių metų programoje, prisidėjo prie jos įgyvendinimo, aukėjo savo laiką ar pinigines lėšas“.

Kalbėjo memorialinės lentos sumanytojas Merkinės krašto muziejaus mokslinis darbuotojas Žygimantas Buržinskas. Jis sakė, kad Merkinė yra dalis Lietuvos istorijos ir jos įamžinimą galima sieti su Mykolo Kazimierio Paco asmenybe. Jis buvo vienas iš tų žmonių, kuris gynė Lietuvos interesus, tikėjo jos ateitimi. Ž. Buržinskas ragino visus mylėti Lietuvą, mylėti Merkinę, kurti ją taip, kaip kūrė protėviai.

Šiomet minima ne tik Merkinės miesto 450 metų sukaktis, bet ir Liublino unijos, taip pat Jėzuitų ordino, kurį 1676 m. į Merkinę iškurti pakvietė Mykolas Kazimieras Pacas. Apie šią broliją kalbėjo Jėzaus draugijos istorijos tyrinėtojas VU docentas dr. Liudas Jovaiša.

Merkinės miestelio bendrijos pirmininkas Arūnas Glavickas pabrėžė, kad daugelis idėjų labai sunkiai skverbėsi į visuomenę, ir tik po daugelio metų kai kurios buvo realizuotos. Šios memorialinės lentos atidengi-

mas nebus pasaulinio masto reiškinys, bet merkiniešiams tai labai svarbus įvykis. Dėkojo idėjos autoriams, kurie savo darbu mažais žingsneliais stato naują Merkinės miestą ant seno miesto pamatų.

Iškilmingai skambant fanfaroms, Varėnos rajono savivaldybės meras A. Kašėta kartu su Merkinės bendruomenės pirmininku A. Glavicku atidengė memorialinę lentą, skirtą LDK Didžiajam etmonui, Merkinės seniūnui Mykolui Kazimierui Pacui.

Sveikinimo žodį tarė Varėnos rajono savivaldybės meras A. Kašėta. Jis sakė: „Merkinėje išliko daug garbingos istorijos ženklų ir atsiranda naujų. Tai labai svarbus istorinis ženklas. Džiugu, kad šios svarbios datos minimos bažnyčioje“. Meras įteikė padėkų raštus idėjos įgyvendintojams: M. Černiauskui, Ž. Buržinskui ir S. Indrašiui.

Iškilminga dalis baigėsi muzikiniu kūriniu, kurį atliko Lietuvos kariuomenės orkestras. Po šv. Mišių prie krašto muziejaus buvo pakelta Merkinės miestelio vėliava.

Vėliau renginys persikėlė į kultūros centrą, kuriame vyko Vilmos Slavinskaitės-Zujienės sukurtų vitražų parodos „Dzūkijos miestų herbai“ atidarymas. Autorė viena iš savo darbų „Merkinės herbą“ padovanojo miesteliui.

Susirinkusiuosius pasvei-

kino Varėnos rajono meras A. Kašėta. Jis pasidžiaugė atvykusių svečių gausa iš visos Lietuvos, organizuotais renginiais, kurie vyko visus metus. Jaunų žmonių, kurie brangina savo kraštą, dėka senas karališkas miestas turi savo viziją, atgimsta iš naujo ir tampa miestu, kuris turi ateitį. Meras pagyrė Merkinės bendruomenę už glaudų bendradarbiavimą, supratimą, kalbėjo apie savivaldybės nuveiktus darbus miestelio labui.

Seimo nario padėjėjas E. Grikšas papasakojo, kuo ypatingas jam asmeniškai Merkinės miestelis, įsikūręs nuostabioms gamtos apsuptyje, garsus istorine praeitimi. Pasveikino visus jubiliejines šventės proga.

Seimo narys L. Kasčiūnas kalbėdamas priminė garbingą Merkinės istoriją. Apie kiekvieną istorijos etapą merkiniešiai turi ką papasakoti: tai kunigaikščių ir karalių miestas, tai 19 a. sukilimų miestas, nepriklausomybės kovų ir partizaninio judėjimo miestas. Pasidžiaugė glaudžiu savivaldybės ir miestelio bendruomenės bendradarbiavimu. Merkinės bendruomenės pirmininkui A. Glavickui įteikė prisiminimo dovaną.

Merkinės Vinco Krėvės gimnazijos mokinių komanda kartu su vadovais Rita ir Vytautu Černiauskais dalyvavo projekte „Keliauk Lietuvoje“. Jie sukūrė žaismingą filmuką „Merkinė – dingęs miestas“. Jaunimas padarė labai prasmingą darbą, turintį išliekamąją vertę ir skatinantį aplankyti Merkinės kraštą. Po filmo peržiūros Varėnos savivaldybės meras mokinius apdovanojo padėkų raštais ir atminimo dovanėlėmis.

Vėliau bardas G. Storpirštis kartu su knygos redaktoriumi V. Mikailioniu pristatė A. Bučio knygą „Lietuvių karaliai ir Lietuvos karalystė de jure ir de facto viduramžių Europoje“.

Šventinio koncerto metu dainavo choras „Merkinė“, kuriam vadovauja Kęstutis Breidokas. Pasirodžius scenoje kultūros centro jauniems šokėjams, pasijautė kalėdinių švenčių dvasia. Jie pašoko šokį „Atvažiuoja šventa Kalėda“.

Šventę užbaigė Varėnos savivaldybės meras įžiebdamas kalėdinę eglutę. Visus nustebino danguje sužibę fejerverkai.

Irena MAKSELIENĖ
Varėnos rajono savivaldybės administracijos Bendrojo skyriaus viešųjų ryšių specialistė

